

Forfatter: Claussen, Sophus

Titel: Udrag fra DANSKE VERS

Citation: Claussen, Sophus: "Sophus Claussens Lyrik Bd. 4: Danske vers", i Claussen, Sophus: *Sophus Claussens Lyrik Bd. 4: Danske vers*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab ; Gyldendal, 1982-, s. 163. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-claussen06val-shoot-idm140125918505456/facsimile.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Sophus Claussens Lyrik Bd. 4: Danske vers

eller acceptere en tilsyneladende uundgæelig tingenes tilstand. Andre vil måske som Thorkild Bjørnvig hævde, at *det tragiske* var, at *Sophus Claussen brændende ønskede at blive taget alvorligt, både intellektuelt og folkeligt. At han ikke blev det, plagede ham et liv igennem* (. . .) allerværst: *det forstemte ham så dybt, at han i en årrække næsten intet skrev. Hans skaberevne forventede sig til grublen* (E&H 18). Det forstemte ham – ja; og det var medvirkende til at fratage ham lysten til at skrive. Men der er også andre årsager.

Efteråret 1906 noterer SC i sin notesbog: *Ulykken er ikke at søge udenfor Mennesket. Ulykken findes i Mennesket selv . . . Det er en Sandhed ligesaa sikker som nogen anden . . . Men Mennesket er i Almindelighed [overstreget: altfor] længe om at erkende dette og altfor sent indser den frysende Oprører, at det er imod sig selv, han bør rette sin anarkistiske Dolk. Og på modsat side: Jeg ved det efterhaanden saa godt: i alle mine Ulykker har jeg selv været Skyld og er det endnu den Dag i Dag. På næste side i notesbogen afskrives hele produktionen, som var han allerede død: *Efter mig vil man finde en Reol af tomme Notesbøger, hvor det bedste, der staaar, er skjult, uforstaaeligt – – og for Resten benyttet i ti tolv ikke indholdsrige Bøger, som jeg har skrevet* (NKS 1340, 8°, X, 52).*

Denne uhyre nedslæethed og dødsformemmelse er kun ved sin styrke ny i forfatterskabet. Tidligere har SC søgt at skjule den eller dække over den med humor, ironi, brug af parallelfigurer eller andet symbolistisk sceneri. Nu slår den igennem, tydeligst i *Mennesket og Digteren* fra 1907, der karakteristisk nok er det eneste store digt fra den her behandlede periode, som gemmes væk.

I *Nætter* (*Djævlerier* III) kunne han endnu håbe på, at en enhed måtte kunne findes, et greb, der kunne knytte de tusind former. Dette håb ser han nu beskæmmet. Tilværelsen er tilsyneladende spaltet i sin grund, begrebet „sprængthed“ trænger sig på, selv om SC offentligt ikke vil indrømme dets gyldighed. At det forholdt sig således må foreløbig blive stående

som en påstand – ledsaget af flg. notat fra maj 1904, der har overskriften: (*Ved Gennemlæsningen af Udkiippene fra mine Redaktør-Aar paa Falster*) (NkS 1340, 8°, IX, 45). Først fastslås det: *Herre Gud, saa tarvelig lidt, der er at drage ud deraf (. . .) saa lidt man fristedes til at give en dybere Behandling.* Dernæst fremhæver han, at de til fulde røber *et Menneskets aandelige Tilstand, hyggelig i Pagt med fysisk Velvære.* Harmonien har at gøre med nogle *Teorier*. – – – *jeg troede ved lønlige Traade at staa i Forbindelse med Tidens nyeste profetiske Viden, og af disse nævner han først og fremmest livsteorien „et er i alle“, jf. efterskriften til Djævlerier.* Men nu må han mistroetigt indrømme: *Man kunde saa godt have undværet det altsammen, det konkret-sanselige lader sig ikke mere opløse og flyde ud i en Tankeverden (. . .) Livet i dets faktiske Former og Livets Erkendelse er to vildt forskellige Ting – – –.* Forklaringer slår ikke mere til: *Den synlige Verden er et Febersyn, et Vanvid – Øjnene optager et Billede deraf og bringer det til Bevidstheden, som er en ustandselig fremadrullende Strøm, og som ikke ved, hvad den skal gøre derved; thi den er selv ganske ulegemlig. De levende Tanker, den altid fremadstræbende Bevidsthed, der engang kunne kæde billederne sammen, er nu bundet af billedernes ubevægelighed, forældede fremtrædelsesform, udtjenthed – de er Vanvid – lutter himmelblaat Vanvid.*

På det grundlag opgiver SC poesien – næsten. På samme ark ses udkast til digtet om Ingeborg Stuckenberg, hvis skæbne han gør til sin:

*Dit Sjæleliv trodser de andres Norm.
/var. Slig Aandighed er hos andre abnorm
Veninde, og Spottere tror at spore,
at Længsler saa overmenneskelig store
maa sprænge ul legemlig Form*